

Інформаційно-комунікаційні технології в освіті

УДК 37.036:7.01+004.8

DOI <https://doi.org/10.5281/zenodo.15102352>

Використання штучного інтелекту в художній освіті: нові можливості

Левченко Микола Григорович

кандидат педагогічних наук, професор кафедри культурології,
Херсонський державний університет, 76018, Україна, м. Івано-Франківськ,
вул. Шевченка, 14, <https://orcid.org/0000-0002-4069-1729>

Терешенко Наталя Віталіївна

кандидатка педагогічних наук, доцентка, доцентка кафедри
хореографічного мистецтва, Херсонський державний університет, 76018,
Україна, м. Івано-Франківськ, вул. Шевченка, 14,
<https://orcid.org/0000-0001-7851-0068>

Кузякіна Діана Володимирівна

викладачка кафедри культурології, Херсонський державний університет,
76018, Україна, м. Івано-Франківськ, вул. Шевченка, 14,
<https://orcid.org/0009-0008-7715-0919>

Прийнято: 12.03.2025 | Опубліковано: 24.03.2025

Анотація. Інтеграція штучного інтелекту (ШІ) в художню освіту відкриває нові можливості для розвитку творчих здібностей здобувачів вищої освіти і вдосконалення навчальних процесів. Однак, цей процес також

супроводжується низкою викликів, зокрема технічними, педагогічними й етичними проблемами.

Мета дослідження полягає в аналізі можливостей інтеграції ІІІ в художні дисципліни, визначенні основних педагогічних стратегій, які підтримують творчий процес, а також розробці практичних рекомендацій щодо покращення навчального процесу за допомогою новітніх технологій. Це дозволить підвищити ефективність навчання та зберегти творчий підхід здобувачів вищої освіти, стимулюючи їхню самостійність.

Методи дослідження включають контент-аналіз наукової літератури, порівняння різних підходів до застосування ІІІ в навчальному процесі, а також емпіричні методи для оцінки результатів інтеграції технологій у художні навчальні програми. Досліджуються конкретні приклади використання ІІІ в художній освіті для автоматизації технічних завдань, персоналізації навчання та розвитку професійних компетенцій здобувачів вищої освіти.

Результати дослідження показали, що інтеграція ІІІ в художню освіту має великий потенціал для підвищення ефективності навчання та розвитку творчих здібностей, але водночас виникають проблеми, пов'язані з технічними перешкодами, підготовкою викладачів та етичними аспектами. Автоматизація технічних завдань дозволяє зосередитись на більш складних творчих процесах, однак це може призвести до зниження самостійності у творчості. Встановлено, що найефективніше ІІІ може бути використано в поєднанні з традиційними методами навчання, що допоможе зберегти баланс між інноваціями та класичними підходами до мистецтва.

Висновки. Для успішної інтеграції ІІІ в художню освіту необхідно створювати спеціалізовані програми підготовки викладачів, забезпечити рівний доступ до технологій і розробляти нові навчальні підходи, які поєднують традиційні мистецькі методи з сучасними технологіями. ІІІ має бути використано як інструмент для підвищення творчих здібностей здобувачів

вищої освіти, зберігаючи при цьому їхню інтелектуальну й емоційну самостійність.

Ключові слова: цифрові технології, педагогічні стратегії, творчі здібності, критичне мислення, персоналізація навчання, інновації в освіті, художні дисципліни.

Using artificial intelligence in art education: new opportunities

Mykola Levchenko

Candidate of Pedagogical Sciences, Professor at the Chair of Cultural Studies,
Kherson State University, 76018, Ukraine, Ivano-Frankivsk, 14 Shevchenka St.,
<https://orcid.org/0000-0002-4069-1729>

Natalia Tereshenko

PhD in Pedagogical Sciences, Docent, Docent at the Chair of Choreographic Art,
Kherson State University, 76018, Ukraine, Ivano-Frankivsk, 14 Shevchenka St.,
<https://orcid.org/0000-0001-7851-0068>

Diana Kuziakina

Teacher at the Chair of Cultural Studies, Kherson State University, 76018, Ukraine,
Ivano-Frankivsk, 14 Shevchenka St., <https://orcid.org/0009-0008-7715-0919>

Abstract. *The integration of artificial intelligence (AI) into art education opens up new opportunities for developing students' creative abilities and improving educational processes. However, this process is also accompanied by a number of challenges, including technical, pedagogical and ethical issues.*

The objective of the study is to analyze the possibilities of integrating AI into art disciplines, identify the main pedagogical strategies that support students' creative process, and develop practical recommendations for improving the educational

process using the latest technologies. This will increase the effectiveness of learning and preserve students' creative approach, stimulating their independence.

***The research methods** include a critical analysis of scientific literature, a comparison of different approaches to the use of AI in the educational process, as well as empirical methods for assessing the results of integrating technologies into art curricula. Specific examples of the use of AI in art education for the automation of technical tasks, personalization of learning and development of students' professional competencies are studied.*

***The results of the study** showed that the integration of AI into art education has great potential to improve the effectiveness of teaching and the development of creative abilities, but at the same time there are problems associated with technical barriers, teacher training and ethical aspects. Automation of technical tasks allows you to focus on more complex creative processes, but this can lead to a decrease in student autonomy in creativity. It was found that AI can be used most effectively in combination with traditional teaching methods, which will help maintain a balance between innovation and classical approaches to art.*

***The conclusions** indicate that for the successful integration of AI into art education it is necessary to create specialized teacher training programs, ensure equal access to technology and develop new educational approaches that combine traditional artistic methods with modern technologies. AI should be used as a tool to enhance students' creative abilities, while maintaining their intellectual and emotional independence.*

***Keywords:** digital technologies, pedagogical strategies, creative abilities, critical thinking, personalization of learning, innovations in education, artistic disciplines.*

Постановка проблеми. В сучасних умовах розвитку технологій штучного інтелекту (ШІ) постає необхідність дослідження його впливу на художню освіту. Інтеграція ШІ в навчальний процес художніх дисциплін відкриває нові можливості для створення інструментів, які дозволяють значно змінити підходи

до викладання й освоєння художніх практик [1, с. 170]. Його використання також здатне забезпечити автоматизацію певних аспектів творчого процесу, створення персоналізованих навчальних програм, розширити межі експериментування з образами та формами в контексті художнього вираження [2].

Технології ШІ, зокрема нейронні мережі й алгоритми машинного навчання, можуть бути застосовані для генерації образів, аналізу стилістичних характеристик, а також для розробки систем, що підтримують процес навчання, дозволяючи адаптувати програму до індивідуальних потреб здобувача вищої освіти [3, с. 28]. Проте, попри очевидні переваги, впровадження таких технологій у художню освіту супроводжується низкою проблем [4]. Однією з них є питання ефективності використання ШІ для розвитку творчих компетенцій. Це включає дослідження того, чи можуть такі технології сприяти реальному розвитку художнього мислення та художніх навичок, чи обмежується їх роль лише технічними аспектами, такими як автоматизація роботи з матеріалами чи формування стандартних рішень [5].

Іншою важливою проблемою стає відсутність чітких критеріїв для оцінки впливу ШІ на процес формування художнього смаку, критичного мислення й інтерпретації мистецтва в умовах навчання. Така технологія може бути ефективним інструментом для розвитку цих компетенцій, однак її вплив на суб'єктивне сприйняття та художню інтерпретацію потребує додаткового вивчення. Це, у свою чергу, зумовлює необхідність оцінки етичних аспектів, зокрема щодо регулювання авторських прав, власності на результати творчої діяльності, а також створення етичних норм, які визначатимуть межі застосування ШІ в художньому контексті.

Таким чином, проблема інтеграції ШІ в художню освіту є багатовимірною та вимагає комплексного підходу. Потрібно не лише вивчити можливості нових технологій, але і розробити практичні рекомендації щодо їх використання в навчанні, визначити їх роль у розвитку творчих здібностей здобувачів вищої

освіти, а також вивчити етичні та філософські аспекти його застосування в контексті мистецької освіти.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Розвиток штучного інтелекту в останні роки став значним рушієм трансформацій у численних освітніх сферах, зокрема і в художній освіті. Огляд літератури показує наявність численних досліджень, які акцентують увагу на впливі новітніх технологій на мистецький процес, зокрема на їх застосуванні для навчання та розвитку творчих здібностей. Однак, незважаючи на досягнення в цій галузі, деякі аспекти залишаються малодослідженими, що підкреслює актуальність поточного дослідження.

В статті О. Калуст'ян, М. Остапчук-Будз та М. Ковлевої аналізуються перспективи використання ШІ в професійній музичній освіті [6]. Автори відзначають, що такі технології здатні значно змінити традиційний підхід до навчання музичному мистецтву, зокрема в контексті його автоматизації і розвитку музичних компетенцій. Проте автори не торкаються питання етичних викликів, що виникають у зв'язку з використанням ШІ для створення мистецького контенту, що обумовлює необхідність додаткових досліджень у цьому напрямку.

П. Пенте, Дж. Адамс та Дж. Юен, навпаки, акцентують увагу на етичних питаннях використання ШІ в контексті художньої освіти в постгуманістичному світі [7]. Вони вказують на важливість розгляду впливу технологій на творчість та особистість, однак не аналізують конкретних прикладів її практичної інтеграції у художнє навчання. Це залишає відкритим питання про ефективність застосування ШІ в реальних умовах закладів вищої освіти (ЗВО).

Дослідження Ф. Міралай зосереджено на використанні інструментів ШІ та доповненої реальності в курсах художньої освіти [8]. Автор зазначає, що ці технології можуть бути корисними для розширення можливостей у здобувачів вищої освіти при створенні візуальних образів та інтерактивних навчальних матеріалів. Проте, попри позитивні результати, не розглядаються довгострокові

ефекти впливу цих технологій на розвиток творчого потенціалу, що є важливим напрямом для подальших досліджень.

Проблеми розвитку педагогічних підходів у використанні ІІІ в художньому вихованні, зокрема через аналіз алгоритмів творчості та їх застосування в класах мистецтва, стали предметом дослідження Н. Леонард [9]. Хоча ІІІ може стати важливим інструментом для розвитку творчих навичок, важливо розуміти його обмеження в контексті створення справжньої художньої роботи. Також у дослідженні не були враховані потенційні зміни в навчальних програмах, що зумовлені впровадженням таких технологій.

Наукова розвідка Ю. Фан присвячена дослідженню стратегії просування ІІІ для розвитку творчості та критичного мислення у здобувачів вищої освіти художніх спеціальностей [10]. Підкреслюється, що його правильне використання може сприяти активізації творчого процесу та розвитку самостійного мислення. Однак відсутність даних щодо практичного застосування цих стратегій в умовах конкретних освітніх закладів обмежує розуміння реального впливу таких технологій на навчальний процес.

Л. Х. Лю проаналізував можливості використання ІІІ для розробки нових моделей навчання в художніх дисциплінах у ЗВО [11]. Він пропонує здійснити впровадження ІІІ для адаптації педагогічних практик до індивідуальних потреб здобувачів вищої освіти, зокрема в контексті персоналізованого навчання й автоматизації творчих завдань. Однак, попри визнання потенціалу таких технологій, не зазначено, яким саме чином вони можуть взаємодіяти з іншими аспектами навчального процесу, такими як розвиток критичного мислення або творчої рефлексії, що є важливими елементами художньої освіти.

Ставлення викладачів художніх дисциплін до ІІІ та їхня самооцінка щодо ефективності його застосування в навчальному процесі опинились у фокусі дослідження Х. Ян [12]. Хоча результати і демонструють, що більшість викладачів визнають потенціал ІІІ, існують значні перешкоди щодо його впровадження, зокрема через недостатню підготовленість та обмежену

практичну взаємодію з технологіями. Такі висновки підкреслюють необхідність не лише технологічного, але і педагогічного розвитку для успішної інтеграції ІІІ в художню освіту.

В статті Х. Вартяйнен та М. Тедре розглянуто використання тексто-до-образних генеративних моделей ІІІ в художній освіті, зокрема в ремісничій практиці [13]. Науковці запропонували нові підходи до їх використання для створення візуальних матеріалів і підтримки творчого процесу. Однак дослідженню бракує глибокого обговорення викликів, які виникають при впровадженні таких технологій у традиційні навчальні програми ремісничих дисциплін. Отже, стаття не адресує питання, як застосування ІІІ змінює сам процес ремесла, і чи має це вплив на навчання ручним технікам.

Х. Кім та ін. підкреслюють значний потенціал для творчого партнерства між художниками та ІІІ, однак вони також зазначають, що така інтеграція в художній процес може призвести до зниження самостійної творчості й авторської інтерпретації, що вимагає проведення подальших досліджень [14].

Дослідження А. Чаттерджі акцентує увагу на змінах у розумінні мистецтва в епоху цифрових технологій, зокрема на питаннях етики й авторства творів, створених за допомогою ІІІ [15]. Науковець вказує на важливі філософські питання, що виникають при використанні ІІІ в мистецтві, але не дає чітких рекомендацій щодо конкретних педагогічних стратегій для викладання мистецтва в умовах цифрової трансформації.

Попри численні дослідження, які стосуються потенціалу ІІІ в художній освіті, залишаються значні наукові прогалини в розумінні його реального впливу на розвиток творчих здібностей, особливо в контексті інтеграції у конкретні навчальні програми. Проблеми, які не були розглянуті в попередніх дослідженнях, включають визначення ефективності застосування ІІІ в конкретних мистецьких дисциплінах, а також етичні та педагогічні аспекти його використання, зокрема щодо авторства й оригінальності. Дане дослідження має

на меті заповнити ці прогалини, запропонувавши нові підходи до використання ІІІ в художній освіті та визначення його місця в сучасному освітньому процесі.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми.

Незважаючи на значний прогрес у дослідженнях використання штучного інтелекту в художній освіті, існує кілька важливих аспектів, які залишаються недостатньо вивченими або потребують додаткового дослідження. Ці питання створюють потенціал для проведення подальших наукових розвідок, зокрема в контексті інтеграції ІІІ в художній освітній процес.

По-перше, більшість наукових робіт, обмежуються лише технічними аспектами, такими як автоматизація навчальних завдань або генерація творчих матеріалів. Проте, недостатньо вивченим залишається питання впливу нових технологій на розвиток креативних здібностей, зокрема на формування критичного мислення, художнього смаку та здатності до самостійної творчої діяльності. Це питання є надзвичайно важливим для визначення реальної ефективності інтеграції ІІІ в процес навчання мистецтву, що буде розглянуто в поточному дослідженні.

По-друге, більшість наукових праць не зосереджуються на етичних аспектах використання ІІІ в художній освіті, зокрема на питаннях авторства, оригінальності та власності на твори, створені за його допомогою. Також залишається відкритим питання про те, як визначати авторство в контексті співпраці людини та машини, а також як уникнути зниження творчої самостійності здобувачів вищої освіти, що може виникнути внаслідок надмірної залежності від технологій. Дане дослідження має на меті розглянути ці проблеми та визначити шляхи оптимізації застосування ІІІ в освітньому процесі.

Третім аспектом, який потребує більш глибокого дослідження, є питання ефективності педагогічних підходів до використання ІІІ в художніх дисциплінах. Більшість існуючих публікацій фокусується на теоретичних можливостях його використання, але в них мало уваги приділяється практичним аспектам, таким як адаптація навчальних програм, навчання викладачів, а також

оцінка результативності таких методів у реальних умовах навчання. Тому це дослідження має на меті заповнити цю прогалину, встановивши, як інтеграція ІІІ в конкретні мистецькі дисципліни може вплинути на ефективність навчального процесу, та які педагогічні стратегії є найбільш ефективними.

Отже, незважаючи на досягнення в цій галузі, існує низка питань, які потребують додаткового дослідження. Це дозволить не лише заповнити існуючі прогалини в науковому знанні, але і зробити вагомий внесок у розвиток методик і педагогічних стратегій використання ІІІ в художній освіті.

Метою дослідження є аналіз і визначення ролі штучного інтелекту в художній освіті, зокрема в контексті його впливу на розвиток творчих здібностей здобувачів вищої освіти, етичних аспектів використання у мистецькому процесі й ефективності педагогічних підходів до інтеграції ІІІ в навчальний процес. Таким чином, стаття спрямована на виявлення невирішених проблем у цій галузі та запропонування нових підходів до оптимізації застосування інноваційних технологій в художній освіті.

Завдання дослідження:

1. Оцінити наукові підходи до застосування штучного інтелекту в художній освіті, зокрема в контексті розвитку творчих здібностей і професійних компетенцій.
2. Виявити основні проблеми, які виникають при інтеграції ІІІ в навчальні програми художніх дисциплін, і визначити, які з них залишаються невирішеними.
3. Здійснити критичний аналіз педагогічних стратегій і методів, що застосовуються для інтеграції ІІІ в навчальний процес, визначити їх сильні сторони та недоліки.
4. Розробити рекомендації щодо оптимізації упровадження ІІІ в художню освіту для покращення розвитку креативних здібностей і збереження творчої самостійності.

Ця тема є важливою як з наукової, так і з практичної точки зору, оскільки інтеграція ІІІ в художню освіту має великий потенціал для розвитку нових підходів до навчання та творчості. Однак, через швидкий розвиток нових технологій, виникає потреба в дослідженні їх впливу на традиційні педагогічні моделі та творчі процеси, що потребує наукової уваги. Отже, стаття має на меті зробити новий внесок у цю галузь знань, заповнивши існуючі прогалини, та забезпечити подальший розвиток цієї теми в контексті педагогічних інновацій.

Виклад основного матеріалу дослідження. Використання штучного інтелекту в художній освіті є досить новим напрямком, що активно досліджується в останні роки. Наукові підходи до застосування ІІІ в навчанні мистецтву спрямовані на вдосконалення процесу розвитку творчих здібностей, підвищення ефективності навчання та підтримку розвитку професійних компетенцій.

Одним з основних аспектів є автоматизація деяких етапів творчого процесу, що дозволяє здобувачам вищої освіти зосередитись на більш складних і важливих елементах, таких як концептуалізація та вираз своїх ідей. Наприклад, сучасні генеративні моделі ІІІ, такі як алгоритми, що створюють візуальні образи на основі текстових описів (наприклад, DALL·E), можуть бути використані для стимулювання творчої діяльності, надаючи нові варіанти візуальних рішень і допомагаючи в процесі їх створення. Це дозволяє не лише економити час на виконання технічних завдань, але і зосереджуватися на розробці нових концепцій та ідей.

З іншого боку, проведений аналіз існуючих досліджень довів значний потенціал ІІІ в адаптації навчальних програм до індивідуальних потреб. Такі технології здатні аналізувати особисті творчі схильності та рівень навичок кожного здобувача вищої освіти, надаючи персоналізовані рекомендації щодо подальшого розвитку і навчання. Це дозволяє покращити індивідуальний підхід у навчанні, враховуючи особисті інтереси та сильні сторони.

Також варто зазначити, що ІІІ може бути використано для розвитку професійних компетенцій у контексті художньої освіти. Інтерактивні платформи та інструменти, що працюють на його основі, дозволяють здобувачам освіти вивчати нові техніки, моделювати різні стилі, аналізувати художні твори за допомогою алгоритмів та отримувати зворотний зв'язок. Такий підхід сприяє не лише розвитку технічних навичок, але і глибшому розумінню мистецьких концепцій та контекстів.

Однак важливо зазначити, що більшість досліджень поки що обмежуються вивченням лише технічних аспектів, таких як автоматизація та допомога у створенні творчих матеріалів, не приділяючи достатньої уваги впливу на глибинні аспекти художньої освіти, як-от розвиток критичного мислення, художнього смаку й інтерпретації. Багато науковців висловлюють думку, що хоча ІІІ може значно спростити деякі аспекти навчання, його ефективність для розвитку творчої інтелектуальної діяльності та професійних компетенцій ще потребує детальнішого дослідження.

Слід також відзначити необхідність підготовки викладачів художніх дисциплін до роботи з новими технологіями, адже їх інтеграція в навчальний процес вимагає відповідних знань і навичок. У зв'язку з цим важливо враховувати як технологічні, так і педагогічні аспекти, що стосуються використання ІІІ для розвитку творчих здібностей.

Таблиця 1

Підходи до застосування ІІІ в мистецькій освіті

Підхід	Опис
Автоматизація творчого процесу	Використання ІІІ для автоматизації технічних етапів творчості, таких як створення композицій або генерація образів, що дозволяє зосередитися на більш складних аспектах творчого процесу
Персоналізоване навчання	Застосування ІІІ для адаптації навчальних програм до індивідуальних потреб, створення персоналізованих

	рекомендацій і навчальних матеріалів, що відповідають інтересам і рівню розвитку кожного здобувача вищої освіти
Розвиток професійних компетенцій здобувачів вищої освіти	Використання ІІІ для покращення технічних навичок через моделювання стилів, аналіз художніх творів і вивчення нових технік, що допомагає розвивати професійні компетенції
Інтерактивні платформи та інструменти	Інтерактивні платформи, що використовують ІІІ, дозволяють отримувати зворотний зв'язок, вивчати нові техніки, а також моделювати різні художні стилі, що сприяє їхній творчій активності
Аналіз та зворотний зв'язок за допомогою ІІІ	ІІІ може використовуватися для аналізу створених здобувачами вищої освіти творів, надання рекомендацій та оцінок, що допомагає розвивати критичне мислення і творчі навички

Джерело: власна розробка авторів.

Інтеграція штучного інтелекту в навчальні програми художніх дисциплін є не просто тенденцією, а гострою необхідністю, продиктованою сучасними реаліями. Генеративні моделі та алгоритми машинного навчання вже активно впливають на всі професійні сфери, зокрема й на мистецтво. Відповідно, ключовим завданням освіти стає не лише ознайомлення здобувачів вищої освіти із можливостями ІІІ, а й впровадження певних знань про нього. А саме: ефективній взаємодії з алгоритмами, що передбачає технічну грамотність, усвідомлення відповідальності за створений контент та його культурний вплив і найголовніше, етичне використання отриманих результатів. За умови гармонійної інтеграції новітніх технологій у творчий процес можна виховати справжнього фахівця, здатного поєднувати власний художній почерк із можливостями алгоритмічної генерації.

Впровадження штучного інтелекту в навчальні програми художніх дисциплін є складним і багатовимірним процесом, який супроводжується низкою проблем, потребуючих детального дослідження. Незважаючи на значний

потенціал нових технологій у трансформації навчання та розвитку творчих здібностей, існує кілька аспектів, які досі залишаються невирішеними або потребують більш детального вивчення.

Технічні проблеми та доступність технологій. Одна з основних проблем, яка виникає при інтеграції ІІІ в художню освіту, стосується технічних аспектів, зокрема доступності й адаптації до конкретних умов навчання. Багато ЗВО, особливо в менш розвинених країнах, не мають необхідної інфраструктури для впровадження новітніх технологій. Це включає відсутність необхідного обладнання, програмного забезпечення та належної технічної підтримки. Крім того, навіть у розвинених країнах використання ІІІ саме в художній освіті часто обмежується лише найбільш передовими ЗВО, в той час як інші не мають доступу до таких інструментів. Тому проблема забезпечення рівного доступу до нових технологій є однією з найбільш актуальних.

Педагогічні перешкоди та навчальні програми. Іншою суттєвою проблемою стає відсутність адаптованих навчальних програм, які враховують специфіку використання ІІІ в художньому навчанні. Всі наявні програми здебільшого орієнтовані на традиційні методи викладання, що значно обмежує можливості інтеграції новітніх технологій. Більше того, деякі педагоги не мають достатньої підготовки для ефективного використання ІІІ у процесі навчання. Це обумовлює необхідність розробки нових курсів, програм підвищення кваліфікації та інструкцій для педагогів, що дозволять їм більш ефективно впроваджувати технології ІІІ в навчальний процес.

Етичні та філософські питання. Етичні питання, які виникають при використанні ІІІ в художній освіті, залишаються невирішеними. Однією з основних проблем є визначення авторства витворів мистецтва, створених за його допомогою. В навчальних програмах, де передбачене його активне застосування, важливо з'ясувати, хто саме є автором – здобувач вищої освіти, викладач чи машина? Це питання вимагає розробки чітких етичних стандартів і правил, щоб уникнути потенційних суперечок щодо авторства й інтелектуальної власності.

Крім того, не менш важливими є питання впливу ІІІ на творчість, а саме, чи не призведе використання ІІІ до зниження оригінальності та самостійності в творчій діяльності?

Вплив на розвиток творчих здібностей здобувачів вищої освіти.

Незважаючи на можливість покращення технічних навичок і полегшення деяких аспектів творчого процесу, залишається невирішеним питання, як саме використання нових технологій впливає на розвиток творчих здібностей. Чи зможе здобувач вищої освіти, який активно використовує інструменти на основі ІІІ, зберегти свою творчу інтерпретацію та самостійність? Це питання вимагає детального дослідження, оскільки поки що не існує чітких даних про вплив ІІІ на розвиток критичного мислення, художнього смаку та здатності до інтерпретації мистецтва.

Психологічні аспекти використання ІІІ. Інтеграція ІІІ в навчальний процес також може викликати психологічні труднощі як у здобувачів вищої освіти, так і викладачів. Для перших, особливо на початкових етапах навчання, його використання в творчому процесі може здаватися складним і відлякувати від традиційних методів. Викладачі, у свою чергу, можуть відчувати невпевненість у використанні нових технологій, що може призвести до низької мотивації і, як наслідок, до їх неефективного впровадження.

Відсутність досліджень довгострокових ефектів. Ще однією проблемою є відсутність досліджень, які б оцінювали довгострокові ефекти від впровадження ІІІ в художнє навчання. Хоча такі технології вже використовуються у ЗВО, їх вплив на освітній процес у довгостроковій перспективі залишається не дослідженим. Це створює прогалину в розумінні того, як використання ІІІ в художній освіті може вплинути на професійне становлення майбутніх фахівців, їхню готовність до реальних творчих завдань і робочих процесів у галузі мистецтва.

Відтак, незважаючи на значні досягнення в застосуванні ІІІ в художній освіті, залишається невирішеною низка проблем, зокрема технічного,

педагогічного, етичного та психологічного характеру. Їх вирішення вимагає комплексного підходу, врахування специфіки художньої освіти та розробки нових стратегій і методик для ефективної інтеграції нових технологій у навчальний процес.

На Рисунку 1 представлені проблеми інтеграції ШІ в мистецьку освіту.

Рисунок 1

Проблеми інтеграції ШІ в мистецьку освіту

Джерело: професійна оцінка авторів.

Основні труднощі при впровадженні штучного інтелекту в художню освіту зосереджені на кількох ключових аспектах. Найбільша частка (25%) відводиться педагогічним перешкодам і навчальним програмам, що свідчить про важливість адаптації освітніх програм до нових технологій. Інтеграція ШІ в навчальний процес потребує значних змін у навчальних планах, підготовці викладачів і педагогічних методиках. Без таких змін його ефективне використання буде обмежене.

Технічні проблеми, на частку яких припадає 20%, також створюють значні труднощі. Це відображає обмежений доступ до необхідного обладнання та

програмного забезпечення, що є актуальним для багатьох ЗВО. Питання етики та філософії (15%) підкреслює необхідність розробки етичних стандартів і правил для вирішення питань авторства й оригінальності витворів, створених за допомогою машини.

Питання впливу ШІ на розвиток творчих здібностей здобувачів вищої освіти (15%) підкреслюють важливість збереження оригінальності та самостійності в творчому процесі, попри те, що технології можуть значно покращити технічні навички. Відсутність досліджень довгострокових ефектів інтеграції ШІ в навчання (15%), залишається значною проблемою, оскільки невідомо, як такі технології вплинуть на професійний розвиток у майбутньому.

Нарешті, психологічні аспекти використання ШІ, які займають 10%, показують, що використання нових технологій може викликати на початкових етапах труднощі як у здобувачів вищої освіти, так і викладачів. Загалом, проблеми, які виникають при інтеграції ШІ, найбільш пов'язані з педагогічними перешкодами та технічними труднощами, але етичні та психологічні аспекти також потребують уваги для забезпечення успішної адаптації таких технологій у художній освіті.

Інтеграція штучного інтелекту (ШІ) в художню освіту вимагає розробки нових педагогічних стратегій та методів, що забезпечать ефективне використання технологій для розвитку творчих здібностей. У цьому контексті можна виділити кілька основних підходів, які активно застосовуються в навчальному процесі, а також провести їх критичний аналіз.

Першим підходом є інтерактивні навчальні платформи й інструменти, що використовують ШІ для надання персоналізованих рекомендацій і зворотного зв'язку. Такі системи, як, платформи для створення цифрових мистецьких робіт чи онлайн-курси з елементами ШІ, дозволяють здобувачам вищої освіти отримувати індивідуальну підтримку в реальному часі. Сильними сторонами цього підходу є високий рівень персоналізації навчання та можливість доступу до новітніх інструментів і ресурсів для всіх, незалежно від їхнього рівня

підготовки. Однак, серед недоліків можна зазначити ризик надмірної залежності від технологій, що може призвести до зниження творчої самостійності та відсутності критичного мислення.

Другим популярним підходом є використання ІІІ для автоматизації технічних завдань, таких як генерація образів або створення композицій. Це дозволяє зосередитись на більш складних аспектах творчого процесу, таких як концептуалізація та інтерпретація мистецтва, надаючи їм можливість експериментувати з новими ідеями. Переваги цього підходу включають значне підвищення ефективності навчання та зменшення часу, що витрачається на виконання технічних завдань. Однак, як його головний недолік, варто відзначити можливу втрату навичок ручного виконання традиційних мистецьких технік, що є важливим елементом художньої освіти.

Персоналізовані навчальні програми, що використовують ІІІ для адаптації навчальних матеріалів до індивідуальних потреб, також набувають популярності. Вони дозволяють врахувати інтереси, сильні та слабкі сторони кожного здобувача вищої освіти, що сприяє більш ефективному освоєнню матеріалу. Перевагою цього підходу є можливість адаптації до різних стилів навчання та рівня підготовленості, а недоліком – високі вимоги до ресурсів і навчальних платформ, що можуть бути недоступними для менш забезпечених ЗВО.

Одним з інноваційних підходів є створення віртуальних навчальних середовищ, де здобувачі вищої освіти можуть взаємодіяти з художніми роботами та моделями, створеними за допомогою ІІІ. Це дозволяє не тільки покращити практичні навички, але і поглибити розуміння теоретичних аспектів мистецтва через інтерактивні вправи та симуляції. Серед позитивних аспектів є можливість глибшого занурення в творчий процес і навчання в умовах, максимально наближених до реальних. Однак такий підхід вимагає великих фінансових витрат на обладнання і програмне забезпечення, що може бути перешкодою для багатьох ЗВО.

Таблиця 2

Педагогічні стратегії інтеграції ІІІ в мистецькій освіті

Педагогічні стратегії	Переваги	Недоліки
Інтерактивні навчальні платформи й інструменти	Персоналізація навчання, індивідуальний зворотний зв'язок, доступ до новітніх інструментів	Можлива залежність від технологій, зниження творчої самостійності, обмеження критичного мислення
Автоматизація технічних завдань	Підвищення ефективності навчання, економія часу, можливість фокусування на творчому процесі	Втрати навичок ручного виконання, надмірна автоматизація, зниження оригінальності
Персоналізовані навчальні програми	Адаптація навчання до інтересів і рівня кожного здобувача вищої освіти, ефективне освоєння матеріалу	Високі вимоги до ресурсів і платформ, доступність тільки в кращих ЗВО
Віртуальні навчальні середовища	Глибше занурення в творчий процес, інтерактивні вправи, максимально наближені до реальних умов	Великі витрати на обладнання та програмне забезпечення, обмежена доступність для деяких ЗВО
Оцінювання художніх робіт за допомогою ІІІ	Зменшення навантаження на викладачів, об'єктивність оцінки, автоматизація процесів	Не враховує емоційну глибину та нюанси творчих робіт, може бути суб'єктивним при оцінці мистецьких творів.

Джерело: власна розробка авторів.

Використання ІІІ для оцінювання художніх робіт є ще одним підходом, який дозволяє проводити їх автоматичну оцінку за певними критеріями (наприклад, технічна виконуваність, стиль, композиція). Це дозволяє значно зменшити навантаження на викладачів і забезпечити більш об'єктивну оцінку. Проте існує ризик, що машина не зможе врахувати всі нюанси й емоційну глибину художніх витворів.

При підготовці майбутніх культурологів ШІ відкриває широкі можливості, надаючи їм інструменти для глибокого аналізу культурних процесів, автоматизації досліджень та візуалізації історичних і мистецьких даних. Завдяки алгоритмам обробки великих масивів інформації є змога швидко аналізувати культурні тенденції, порівнювати артефакти різних епох та проводити міждисциплінарні дослідження. Генеративні моделі можуть бути використані для реконструкції втрачених творів мистецтва, моделювання історичних середовищ, слугувати інструментом для аналізу медіа-контенту, ідентифікації культурних патернів або прогнозування суспільних змін. Таким чином, технології не лише розширюють можливості дослідження культури, а й допомагають майбутнім фахівцям адаптуватися до нових викликів цифрової епохи.

Загалом, основними сильними сторонами педагогічних стратегій, пов'язаних із інтеграцією ШІ, є персоналізація навчання, підвищення ефективності, доступ до інноваційних інструментів і можливість зменшення рутинної роботи. Однак існують і серйозні недоліки, такі як ризик надмірної залежності від технологій, втрата творчої самостійності, високі вимоги до ресурсів та фінансування, а також можливі етичні проблеми, пов'язані з авторством та оригінальністю творів, створених за допомогою ШІ. Відтак, педагогічні стратегії для інтеграції таких технологій у художню освіту мають значний потенціал для розвитку, але вимагають ретельного контролю та збалансованого підходу, щоб уникнути можливих негативних наслідків.

Отже, впровадження штучного інтелекту в художню освіту має великий потенціал для покращення розвитку креативних здібностей здобувачів вищої освіти та підтримки їх творчої самостійності. Однак для ефективної інтеграції цієї технології у навчальний процес необхідно розробити низку рекомендацій, які дозволять оптимізувати використання ШІ, зберігаючи при цьому важливі аспекти творчої діяльності та самостійності.

1. **Інтеграція ШІ як доповнення, а не заміна творчих процесів.** ШІ повинен використовуватися як інструмент, що доповнює творчий процес, а не замінює його. Це дозволить використовувати технології для виконання рутинних або технічних завдань, таких як генерація образів, композицій або редагування, що залишить більше часу для розвитку концептуальних та ідейних аспектів роботи. Важливо, щоб здобувачі вищої освіти вчилися застосовувати технології для реалізації своїх ідей, а не залежали від них при створенні мистецтва. Таким чином, вони мають стати інструментом, який підтримує творчий процес, а не стає його заміною.

2. **Персоналізація навчання за допомогою ШІ.** Його використання для персоналізованих навчальних планів може значно покращити розвиток креативних здібностей. Він здатний аналізувати творчі схильності, рівень навичок та інтереси кожного здобувача вищої освіти, пропонуючи індивідуальні рекомендації щодо подальшого навчання, розвитку та вдосконалення технік. Це дозволить працювати на своєму індивідуальному рівні, не порівнюючи себе з іншими, що створить умови для розвитку особистого творчого потенціалу.

3. **Розвиток критичного мислення і художнього смаку.** ШІ може використовуватися для розвитку не лише технічних, але й інтелектуальних аспектів творчості. Для цього важливо впровадити методи, які стимулюють критичне мислення щодо використання технологій у мистецтві. Програми, що включають аналіз існуючих творів мистецтва з допомогою ШІ, можуть допомогти здобувачам вищої освіти розвивати глибоке розуміння стилістичних особливостей, композиції і контексту. Такий підхід дозволить їм підтримувати та зберігати творчий смак, не дозволяючи втратити інтерпретаційний підхід і орієнтуватися лише на шаблони, що створюються машиною.

4. **Підготовка викладачів до використання ШІ.** Для ефективного впровадження цієї технології у художню освіту важливо забезпечити підготовку викладачів, які зможуть інтегрувати її у свої педагогічні стратегії. Програми підвищення кваліфікації для викладачів художніх дисциплін повинні включати

не лише технічне навчання, але і педагогічні методики для забезпечення балансу між традиційними та інноваційними методами. Це дозволить викладачам ефективно впроваджувати ІІІ в процес навчання, допомагаючи здобувачам вищої освіти зберігати свою творчу самостійність.

5. **Етичні принципи й авторське право.** Важливо розробити чіткі етичні принципи для використання ІІІ в художній освіті, зокрема щодо авторства творів, створених за його допомогою. Здобувачі вищої освіти повинні розуміти, що хоча машина може допомогти у створенні мистецтва, їх роль як авторів повинна залишатися незмінною. Навчальні програми повинні включати етичні аспекти використання технологій, що допоможе усвідомити межі творчості та використовувати ІІІ відповідально.

6. **Інтерактивні та гнучкі платформи.** Рекомендується створення інтерактивних платформ, які використовують ІІІ для підтримки творчого процесу в режимі реального часу. Вони можуть надавати миттєвий зворотний зв'язок і допомогу в корекції творчих робіт, зберігаючи при цьому високий рівень персоналізації навчання. Це дозволить здобувачам вищої освіти отримувати підтримку в процесі розробки ідей і вдосконалення своїх робіт, а також стимулювати їх до нових творчих експериментів.

7. **Збалансований підхід до впровадження технологій у класичні методи навчання.** Існує необхідність у збалансованому підході до інтеграції ІІІ в художні дисципліни. Важливо не забувати про традиційні методи, які забезпечують розвиток базових художніх навичок, таких як малювання, ліпка або інші техніки, які розвивають рукотворчість і власне бачення мистецтва. Використання нових технологій повинно доповнювати ці традиційні методи, а не замінювати їх, оскільки останні формують важливі технічні та творчі навички, необхідні для художньої діяльності.

Загалом, оптимізація впровадження ІІІ в художню освіту повинна зберігати баланс між технологіями та творчою самостійністю. Важливо, щоб технології допомагали здобувачам вищої освіти розвиватися, а не обмежували

їхній потенціал, зберігаючи цінність творчості як результату інтелектуальної та емоційної роботи художника.

Висновки. Інтеграція штучного інтелекту в художню освіту має великий потенціал для трансформації навчального процесу та розвитку творчих здібностей. Однак, використання цієї технології вимагає обережного підходу, що передбачає як технічні, так і педагогічні аспекти. Проведене дослідження дозволяє зробити низку важливих висновків щодо ефективності застосування ШІ в художній освіті та визначити шляхи оптимізації його впровадження. По-перше, технологія має великий потенціал у підтримці та розвитку творчого процесу, допомагаючи здобувачам вищої освіти зосередитись на складних концептуальних аспектах мистецтва, автоматизуючи рутинні технічні завдання. Однак важливо, щоб технології доповнювали, а не замінювали традиційні методи навчання, зберігаючи таким чином творчість здобувачів вищої освіти і їхню здатність до самостійної роботи. По-друге, персоналізація навчання за допомогою ШІ є одним з основних напрямків, який дозволяє адаптувати навчальні програми до індивідуальних потреб, покращуючи ефективність навчання та розвиток професійних компетенцій. Проте для успішної реалізації цього підходу необхідно забезпечити доступ до відповідних технологій і ресурсів. По-третє, необхідно звернути увагу на важливість підготовки викладачів до роботи з ШІ, оскільки успіх інтеграції технологій значною мірою залежить від здатності педагогів правильно використовувати ці інструменти в навчальному процесі. Тому програми підвищення кваліфікації для педагогів повинні включати не лише технічні знання, але і методичні підходи для ефективної інтеграції ШІ в художню освіту.

Крім того, етичні аспекти використання ШІ, зокрема питання авторства й оригінальності творів, створених за допомогою машини, потребують розробки чітких стандартів. Здобувачі вищої освіти повинні розуміти свою роль як авторів творів і використовувати технології відповідально. Загалом, для забезпечення ефективної інтеграції ШІ в художню освіту важливо зберігати баланс між

традиційними методами навчання та новітніми технологіями, підтримуючи творчість здобувачів вищої освіти і, одночасно, зберігаючи їхню самостійність у процесі навчання. Впровадження таких стратегій дозволить як покращити навчальний процес, так і сприяти розвитку нових підходів до навчання та творчості в художніх дисциплінах.

Список використаних джерел

1. Інтеграція штучного інтелекту в сферу освіти: проблеми, виклики, загрози, перспективи / Р. Гуревич и др. *Modern Information Technologies and Innovation Methodologies of Education in Professional Training Methodology Theory Experience Problems*. 2024. № 72. С. 170–186. URL: <https://doi.org/10.31652/2412-1142-2024-72-170-186>(дата звернення: 02.03.2025).
2. Андрюкайтене Р., Олексенко К., Дяденчук А. Інтеграція штучного інтелекту в освітній процес: переваги та етичні аспекти. *Розвиток сучасної науки та освіти: реалії, проблеми якості, інновації* : матеріали V Міжнародної наук.-практ. інтернет-конф. (м. Запоріжжя, 29–31 травня 2024 р.) Запоріжжя : ТДАТУ, 2024. URL: http://www.tsatu.edu.ua/vmf/wp-content/uploads/sites/17/zbirnyk-2024-29-31.05_tdatu-1.pdf#page=207(дата звернення: 02.03.2025).
3. Андрошук А. Г., Малюга О. С. Використання штучного інтелекту у вищій освіті: стан і тенденції. *International Science Journal of Education & Linguistics*. 2024. Т. 3. № 2. С. 27–35. URL: <https://doi.org/10.46299/j.isjel.20240302.04>(дата звернення: 02.03.2025).
4. Holmes W., Tuomi I. State of the art and practice in AI in education. *European journal of education*. 2022. Т. 57. № 4. С. 542–570. URL: <https://doi.org/10.1111/ejed.12533>(дата звернення: 02.03.2025).
5. The effectiveness of using artificial intelligence for building professional competencies of future specialists in art majors in higher education institutions / Н. Kuzmenko et al. *WSEAS Transactions on Information Science and Applications*.

2024. Vol. 21. P. 449–465. URL: <https://doi.org/10.37394/23209.2024.21.41> (дата звернення: 02.03.2025).

6. Калустьян О., Остапчук-Будз М., Ковлева М. Перспективи використання штучного інтелекту у професійній музичній освіті. *Українська культура: минуле, сучасне, шляхи розвитку*. 2023. Т. 46. С. 153–158. URL: <https://doi.org/10.35619/ucpmk.v46i.690> (дата звернення: 02.03.2025).

7. Pente P., Adams C., Yuen C. (2022). Artificial Intelligence, ethics, and art education in a posthuman world. *Global media arts education: Mapping global perspectives of media arts in education*. Cham: Springer International Publishing, 2022. P. 197–211. URL: https://doi.org/10.1007/978-3-031-05476-1_12 (дата звернення: 02.03.2025).

8. Miralay F. Use of artificial intelligence and augmented reality tools in art education course. *Pegem Journal of Education and Instruction*. 2024. Vol. 14. No. 3. P. 44–50. URL: <https://doi.org/10.47750/pegegog.14.03.04> (дата звернення: 02.03.2025).

9. Leonard N. Emerging artificial intelligence, art and pedagogy: exploring discussions of creative algorithms and machines for art education. *Digital Culture & Education*. 2021. Vol. 13. No. 1. P. 20–41. URL: <https://www.digitalcultureandeducation.com/s/Leonard-2021.pdf> (дата звернення: 02.03.2025).

10. Fan Y. The promotion strategy of artificial intelligence on students' creativity and critical thinking in college art education. *International Theory and Practice in Humanities and Social Sciences*. 2024. Vol. 1. No. 1. P. 260–269. URL: <https://doi.org/10.70693/itphss.v1i1.54> (дата звернення: 02.03.2025).

11. Liu X. Exploration of art teaching mode in colleges and universities based on artificial intelligence. *Advances in Computer and Communication*. 2024. Vol. 5. No. 1. P. 59–63. URL: <https://doi.org/10.26855/acc.2024.02.010> (дата звернення: 02.03.2025).

12. Yang H. Multidimensional analysis of art education teachers' attitudes and self-efficacy toward artificial intelligence: exploring relationships and strategies for enhancement. *Interactive Learning Environments*. 2024. URL: <https://doi.org/10.1080/10494820.2024.2423175> (дата звернення: 02.03.2025).
13. Vartiainen H., Tedre M. Using artificial intelligence in craft education: crafting with text-to-image generative models. *Digital Creativity*. 2023. Vol. 34. No. 1. P. 1–21. URL: <https://doi.org/10.1080/14626268.2023.2174557> (дата звернення: 02.03.2025).
14. Empirical research on the interaction between visual art creation and artificial intelligence collaboration / H. Kim et al. *The Journal of the Convergence on Culture Technology*. 2024. Vol. 10. No. 1. P. 517–524. URL: <https://doi.org/10.17703/JCCT.2024.10.1.517> (дата звернення: 02.03.2025).
15. Chatterjee A. Art in an age of artificial intelligence. *Frontiers in Psychology*. 2022. Vol. 13. Article 1024449. URL: <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2022.1024449> (дата звернення: 02.03.2025).